

**ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ АПЕЛЯЦІЙНОЇ
ПАЛАТИ НОІВ В МЕХАНІЗМІ ОХОРОНИ ТА ЗАХИСТУ
ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Беззаперечно, впровадження реформ у сфері права інтелектуальної власності впливає на дію механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності та, як наслідок, на забезпечення захисту та охорони зі сторони Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності. Важливим є й те, що Апеляційна палата Національного органу інтелектуальної власності управнена здійснювати захист прав інтелектуальної власності у позасудовому порядку застосовуючи способи захисту прав, які класично розглядалися як судові способи захисту. Більше того, на рівні закону допускається паралельне застосування двох різних правових конструкцій недійсності, як конструкції недійсності права інтелектуальної власності так й конструкції недійсності юридичного факту, що фіксує право інтелектуальної власності [1, 53–60]. Усе це призводить до необхідності розглянути діяльність Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Дослідження функціонування та правового статусу Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності приділяли увагу такі науковці як: О. Дорошенко, Ю. Капіца, А. Кодинець, О. Орлюк, Л. Тарасенко, О. Тверезенко, А. Омельченко, К. Панасюк, А. Шабалін, О. Яворська та ін. Не зважаючи на наявні дослідження правова наука та практика свідчить про те, що все ж таки залишаються прогалини у розумінні механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Робота ґрунтується на численних публікаціях автора (підручниках, навчальних посібниках, монографіях, наукових статтях, тезах тощо) і певною мірою відображає його власні раніше опубліковані наукові результати. З огляду на раніше опубліковане, частина цієї праці не містить нових наукових результатів.

Низка законів, а саме: Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», Закон України «Про охорону прав на

промислові зразки», Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», Закон України «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», Закон України «Про правову охорону географічних зазначень», Закон України «Про авторське право і суміжні права», формує нормативні підстави для охоронних та захисних правовідносин за участі Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності. Втім, низка норм означених нормативно-правових актів перетинаються. На цю проблему вказувалося й в юридичній літературі. Так, О. Тверезенко у цьому плані зазначила, що «у такому разі порушується принципи нормопроектувальної техніки, зокрема щодо недопущення повторів (дублювання) правових норм» [2, 67]. К. Панасюк взагалі пропонує «прийняття окремого спеціального закону про НОІВ замість дублювання норм про правовий статус НОІВ, його структуру, компетенцію у різних законах» [3, 393]. Така ситуація створює паралельну регламентацію діяльності Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності, що перевантажує, а місцями ускладнює регламентаційну стадію механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Прикладом такого дублювання є нормативна дефініція Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності у вище наведених законах. Так, відповідно до ст. 1 Закон України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» Апеляційна палата – це колегіальний орган НОІВ для розгляду заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні та розгляду інших питань, що належать до його компетенції відповідно до цього Закону, інших законів та нормативно-правових актів України. У той же час якщо звернутися до ст.1 Закону України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», ми побачимо, що Апеляційна палата – колегіальний орган НОІВ для розгляду заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності, заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними повністю або частково, заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні та розгляду інших питань, що належать до його компетенції відповідно до цього Закону, інших законів та нормативно-правових актів України. Тобто,

слід констатувати, що наведені нормативні дефініції Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності тотожні, чим переважують регламентаційну стадію механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Однак, наведене визначення важливе також й тим, що воно окреслює сферу діяльності Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності в механізмі охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Відповідно до наведеного визначення Апеляційна палата Національного органу інтелектуальної власності покликана здійснювати наступну діяльність: 1) розгляд заперечень проти рішень НОІВ щодо набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності; 2) розгляд заяв про визнання прав на об'єкти інтелектуальної власності недійсними; 3) розгляд заяв про визнання торговельної марки добре відомою в Україні. Наведена діяльність здійснюється на функціонально-організаційній стадії механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності. Однак така діяльність Апеляційної палати Національного органу інтелектуальної власності реалізовується через різні види правовідносин, що проявляються на відповідних субстадіях механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності.

Ускладнюється розуміння функціонування механізму охорони та захисту прав інтелектуальної власності тим, що означені охоронні та захисні правовідносини можуть проявлятися, деякою мірою, в межах загального механізму забезпечення прав людини та в межах конституційно-правового механізму забезпечення цивільних прав.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вавженчук С.Я. Конструкція «визнання прав інтелектуальної власності недійсними» як спосіб захисту права: трагічний досвід катарсису. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2025. № 3. С. 53–60.

2. Тверезенко О. НОІВ: історичні передумови, стан та перспективи законодавчого регулювання. Теорія і практика інтелектуальної власності. 2024. № 4. С. 66–76.

3. Панасюк К. Особливості правового статусу апеляційної палати УКРНОІВІ. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету, 2025. Серія ПРАВО. Випуск 89: частина 1. С. 390–395.